

ПРЕПОРЪКИ

КОМИСИЯ

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

от 10 април 2008 година

относно управлението на интелектуалната собственост в дейностите по трансфер на знания и кодекс на добрите практики за университетите и другите публични научноизследователски организации

(нотифицирано под номер C(2008) 1329)

(текст от значение за ЕИП)

(2008/416/ЕО)

КОМИСИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 165 от него,

като има предвид, че:

- (1) При подновяването на Лисабонската стратегия през 2005 г. държавните и правителствените ръководители подчертаха ключовата роля, която може да играе подобряването на контактите между публичните научноизследователски организации, в това число и университетите, и индустриалния сектор за улесняване на свободния обмен и на използването на идеи в едно общество на динамичното знание, както и за повишаване на конкурентоспособността и благополучието.
- (2) Необходими са усилия за постигане на по-добър социално-икономически ефект от знанието. За тази цел публичните научноизследователски организации следва да разпространяват и да използват по-ефективно резултатите от изследователската дейност, финансирана с публични средства, с цел те да послужат за създаването на нови продукти и услуги. Едно от средствата за постигане на тези цели е именно сътрудничеството между академичните среди и индустриалния сектор — съвместни изследвания или изследователска дейност на договорна основа, провеждани или финансирани съвместно с частния сектор —, лицензиране и създаване на дружества със свързани дейности.
- (3) Ефективното използване на резултатите от публично финансираната изследователска дейност зависи от доброто управление на интелектуалната собственост (тоест знанието в най-широкия смисъл на думата, в това число изобретенията, програмните продукти, базите данни и микроорганизмите, независимо от това дали са защитени от правни инструменти като патентите), от развитието на култура на предприемачеството и свързаните с нея умения в публичните научноизследователски

организации, както и от по-добрите комуникация и взаимодействие между публичния и частния сектор.

- (4) Активното участие на публичните научноизследователски организации в управлението на интелектуалната собственост и трансфера на знания е от съществено значение за създаването на социално-икономически ползи, както и за привличането на студенти, учени и нови средства за финансиране.
- (5) През последните години държавите-членки поеха инициативи за улесняване на трансфера на знания на национално равнище, но съществуващите значителни различия между националните законови уредби, политики и практики, както и разнообразните стандарти по отношение на управлението на интелектуалната собственост в публичните научноизследователски организации забавят или пречат на развитието на трансграничния трансфер на знания в Европа и на осъществяването на Европейското научноизследователско пространство.
- (6) След публикуването на съобщението на Комисията от 2007 г. ⁽¹⁾, предлагашо подходи за изграждане на общоевропейска рамка за трансфер на знания, през юни 2007 г. Европейският съвет призова Комисията да разработи насоки за управление на интелектуалната собственост от страна на публичните научноизследователски организации под формата на препоръка към държавите-членки.
- (7) Настоящата препоръка цели да предостави на държавите-членки и на техните региони стратегически насоки за развитието и актуализирането на националните насоки и рамки, както и кодекс на добрите практики на публичните научноизследователски организации, с цел подобряване на управлението на интелектуалната собственост и трансфера на знания от страна на публичните научноизследователски организации.

⁽¹⁾ КОМ(2007) 182.

- (8) Сътрудничеството в областта на научноизследователската и развойната дейност, както и дейностите за трансфер на знания между Общността и трети държави следва да се основават на ясни и хармонизирани препоръки и практики, които осигуряват равни и справедливи условия на достъп до интелектуалната собственост, създадена в рамките на международното сътрудничество в областта на изследователската дейност, за взаимна изгода на всички партньори. Приложеният кодекс на добрите практики следва да се използва като референтен документ в този контекст.
- (9) Установени са известен брой добри практики, които би следвало да помогнат на държавите-членки в прилагането на настоящата препоръка. Всяка държава-членка следва да избере процедурите и практиките, които гарантират най-доброто прилагане на принципите на настоящата препоръка, като в същото време са най-ефективни при съществуващите в съответната държава-членка условия, тъй като практики, ефективни в една държава, могат да не бъдат толкова ефективни в друга. Следва да се вземат предвид и съществуващите в рамките на Общността и на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) насоки.
- (10) Комисията и държавите-членки следва да осъществяват постоянен контрол върху прилагането на настоящата препоръка и върху нейното въздействие и да насърчават обмена на добри практики по отношение на трансфера на знания,

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ:

- да гарантират, че публичните научноизследователски организации определят трансфера на знания като своя стратегическа мисия;
- да насърчават публичните научноизследователски организации да изготвят и оповестяват публично политики и процедури за управление на интелектуалната собственост в съответствие с кодекса на добрите практики, представен в приложение I;
- да поддържат в публичните научноизследователски организации развитието на капацитета и уменията по отношение на трансфера на знания, както и на мерки за повишаване на информираността и уменията на студентите, в частност в сферата на науката и технологиите, по отношение на интелектуалната собственост, трансфера на знания и предприемачеството;
- да насърчават широкото разпространение на знания, създадени с помощта на публично финансиране, като предприемат стъпки за поощряване на свободен достъп до резултатите от изследванията, позволявайки в същото време защитата на съответната интелектуална собственост, където е уместно;
- да сътрудничат и да предприемат стъпки за подобряване на последователността на съответните режими по отношение на правата върху интелектуалната собственост, така че да улесняват трансграничното сътрудничество и трансграничния трансфер на знания в областта на научната и развойната дейност;
- да ползват принципите, заложили в настоящата препоръка, като отправна точка за въвеждането или адаптирането на националните насоки и законови разпоредби относно управлението на интелектуалната собственост и на трансфера на знания от страна на публичните научноизследователски организации, както и за сключване на споразумения за сътрудничество в областта на изследователската дейност с трети държави, или за всякакви други мерки, свързани с насърчаването на трансфера на знания, както и при създаването на нови политики или режими за финансиране в тази сфера, при спазване на правилата за предоставяне на държавни помощи;
- да предприемат мерки, за да осигурят възможно най-широко приложение на кодекса на добрите практики, било то пряко или посредством правилата, приети от органите за финансиране на изследователската дейност на национално и регионално равнище;
- да гарантират равнопоставено и справедливо третиране на участниците в международните изследователски проекти от държавите-членки и от трети държави по отношение на собствеността и достъпа до правата на интелектуална собственост, за взаимна изгода на всички партньори;
- да определят национално звено, чиято дейност да включва координирането на мерките, отнасящи се до трансфера на знания между публичните изследователски организации и частния сектор, в това число и разглеждането на въпроси с транснационален характер, съвместно с подобните звена за връзка в другите държави-членки;
- да разгледат и използват най-добрите практики, представени в приложение II, отчитайки националните условия;
- да информират Комисията до 15 юли 2010 г., а след това на всеки две години за мерките, предприети въз основа на настоящата препоръка, както и за тяхното влияние.

Съставено в Брюксел на 10 април 2008 година.

За Комисията
Janez POTOČNIK
Член на Комисията

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Кодекс на добрите практики за университетите и другите публични научноизследователски организации, отнасящ се до управлението на интелектуалната собственост в дейностите по трансфер на знания

Настоящият кодекс на добрите практики се състои от три основни групи от принципи.

Принципите на вътрешната политика на интелектуална собственост (наричана по-долу „ИС“) представляват съвкупност от основни принципи, които следва да бъдат прилагани от публичните научноизследователски организации с цел ефективно управление на интелектуалната собственост, създадена в резултат на самостоятелни или съвместни усилия в областта на научноизследователската и развойната дейност.

Принципите на политиката на трансфер на знания (наричан по-долу „ТЗ“) допълват тези, свързани с политиката на ИС, като се отнасят по-конкретно до активния трансфер и използването на тази интелектуална собственост, независимо от това дали правата върху ИС са защитени или не.

Принципите за съвместни изследвания и изследователска дейност на договорна основа следва да се прилагат за всички видове изследователски дейности, провеждани или финансирани съвместно от публична научноизследователска организация и частния сектор, особено за съвместната изследователска дейност (при която всички страни изпълняват определени задачи за научноизследователска и развойната дейност), както и за изследователската дейност на договорна основа (при която научноизследователската и развойната дейност са възложени от частно дружество на публична научноизследователска организация).

Принципи на вътрешната политика на интелектуална собственост

1. Да се разработи политика за ИС в рамките на дългосрочната стратегия и мисия на публичната научноизследователска организация, като същата бъде оповестена на вътрешно и външно равнище, и да се създаде единно звено за връзка, отговарящо за прилагането ѝ.
2. Въпросната политика следва да предлага ясни правила за персонала и студентите, най-вече по отношение на разглеждането на нови идеи с потенциално търговско значение, собствеността върху резултатите от изследванията, воденето на дневници, управлението на конфликти на интереси, както и поетите ангажименти спрямо трети страни.
3. Да се насърчават откриването, използването и, ако е уместно, защитата на интелектуалната собственост в съответствие със стратегията и мисията на публичната научноизследователска организация с цел оптимизирането на социално-икономическите ползи от нея. За постигането на тази цел могат да бъдат приложени различни подходи, евентуално приспособени към съответните научни/технически области, например подход „публична сфера“ или подход „открит достъп до иновациите“.
4. Да се предвидят необходимите насърчителни мерки, за да се гарантира, че съответният персонал ще взема дейно участие в прилагането на политиката на ИС. Въпросните насърчителни мерки не трябва да бъдат само от финансово естество, а следва да помагат и за развитието на кариерата, като наред с университетските критерии в процедурата на оценяване се включат и аспекти, свързани с интелектуалната собственост и трансфера на знания.
5. Да се предвиди създаването от публичната научноизследователска организация на цялостни портфейли, например в конкретни технически области, и, ако е уместно, създаването на пулове от патенти/ИС, включващи интелектуална собственост на други публични научноизследователски организации. Това би улеснило използването чрез достигане на критичната маса и намаляване на разходите по сделки за трети страни.
6. Да се повишат информираността и основните умения по отношение на интелектуалната собственост и трансфера на знания чрез обучение както на студенти, така и на изследователски персонал и да се предприемат мерки, за да се гарантира, че персоналът, отговорен за управлението на ИС/ТЗ, притежава необходимите умения и е получил подходящо обучение.
7. Да се разработи и оповести публично политика за издаване/разпространение, насърчаваща широкото разпространение на резултатите от научноизследователската и развойната дейност (например чрез публикуването със свободен достъп), дори с евентуално закъснение, когато се предвижда защита на интелектуална собственост, като тези случаи следва да се сведат до минимум.

Принципи на политиката на трансфер на знания

8. С цел да се насърчи използването на резултатите от публично финансираната изследователска дейност и да се оптимизира тяхното социално-икономическо въздействие, да се разгледат всички възможни видове механизми за използване (като лицензиране или създаване на дружества със свързани дейности), както и всички възможни партньори в използването (като съществуващи дружества или новосъздадени дружества със свързани дейности, други публични научноизследователски организации, инвеститори, както и служби или агенции в подкрепа на иновациите), и да се подберат най-подходящите от тях.
9. Независимо от факта, че активна политика за ИС/ТЗ може да създаде допълнителни приходи за публичната научноизследователска организация, това не бива да се смята за основна цел.

10. Да се направи необходимото публичната научноизследователска организация да има достъп или да разполага освен с квалифициран технически персонал, и с професионални отдели за трансфер на знания, включващи консултанти и експерти по правни, финансови и търговски проблеми, както и по въпросите на защитата и прилагането на правата върху интелектуалната собственост.
11. Да се разработи и оповести публично лицензионна политика с цел да се хармонизират практиките в публичната научноизследователска организация и да се осигури справедливост при всички сделки. По-специално следва да се прещенява внимателно прехвърлянето на права върху интелектуална собственост, притежавани от публична научноизследователска организация, и предоставянето на изключителни лицензии ⁽¹⁾, особено по отношение на трети неевропейски страни. Лицензиите за право на ползване следва да предвиждат подходяща компенсация, финансова или друга.
12. Да се разработи и оповести публично политика за създаване на дружества със свързани дейности, позволяваща и насърчаваща персонала на публична научноизследователска организация да създава, когато е уместно, дружества със свързани дейности, като се изяснят дългосрочните отношения между така създадените предприятия и публичната научноизследователска организация.
13. Да се установят ясни принципи по отношението на разпределянето на финансовите приходи, получени от трансфера на знания между публичната научноизследователска организация, отдела и изобретателите.
14. Да се осъществява постоянен контрол върху защитата на интелектуалната собственост и дейностите по трансфера на знания, както и върху съпътстващите ги постижения, и резултатите да се публикуват системно. На резултатите от изследванията на публичната научноизследователска организация, както и на свързаните с тях компетенции и права върху интелектуална собственост следва да се дава широка гласност в частния сектор с цел насърчаване на тяхното използване.

Принципи за съвместни изследвания и изследователска дейност на договорна основа ⁽²⁾

15. Правилата за съвместни изследвания и изследователска дейност на договорна основа следва да са съвместими с мисията на всяка страна. Те следва да вземат предвид степента на частното финансиране и да съответстват на целите на изследователската дейност, а именно да оптимизират търговското и социално-икономическото въздействие на изследванията, да подкрепят целта на публичната научноизследователска организация за привличане на частно финансиране на изследванията, да поддържат такава позиция по отношение на интелектуалната собственост, която позволява развитие на университетските и съвместните изследвания, и да не възпрепятстват разпространението на резултатите от изследователската и развойната дейност.
16. Въпросите, свързани с ИС, следва да се изяснят на управленско равнище на възможно най-ранен етап от изследователския проект, по възможност преди започването му. Въпросите, свързани с ИС, включват предоставянето на права върху интелектуалната собственост, създадена в рамките на проекта (наричана по-долу „нови знания“), идентифициране на интелектуална собственост, притежавана от страните преди началото на проекта (наричана по-долу „съществуващи знания“), която е необходима за изпълнението на проекта или за използването на резултатите от него, права на достъп ⁽³⁾ до нови и съществуващи знания за тези цели и разпределянето на приходите.
17. В проект за съвместни изследвания собствеността върху новите знания следва да принадлежи на страната, която ги е създала, но може да бъде предоставена на различните страни въз основа на договорно споразумение, сключено предварително, отразяващо адекватно съответните интереси, задачи, финансово и друго участие на страните в проекта. В случаите на изследователска дейност на договорна основа новите знания, създадени от публична научноизследователска организация, се притежават от представителя на частния сектор. Проектът не оказва влияние на собствеността върху съществуващите знания.
18. Въпросите, свързани с правата на достъп ⁽³⁾, следва да се изяснят от страните на възможно най-ранен етап от изследователския проект, по възможност преди започването му. Когато това е необходимо за осъществяването на изследователския проект или за използването на новите знания на една от страните, следва да се предоставят права на достъп до новите и съществуващите знания на другите страни при условия, които адекватно отразяват съответните интереси, задачи, финансово и друго участие на страните в проекта.

⁽¹⁾ Що се отнася до резултатите от научноизследователската и развойната дейност, които имат многобройни приложения, следва да се избягва предоставянето на изключителни лицензии, които не са ограничени в рамките на едно поле на приложение. Освен това, по правило, публичната научноизследователска организация следва да си запази съответните права за улесняване на разпространяването и на по-нататъшните изследвания.

⁽²⁾ Когато публична научноизследователска организация сключи договор или предприеме съвместни изследвания с индустриален партньор, Комисията автоматично (тоест без необходимост от предварително уведомяване) ще смята, че не е предоставена непряка държавна помощ на индустриалния партньор чрез публичната научноизследователска организация, ако са изпълнени условията от Рамката на Общността за държавната помощ за научноизследователска и развойна дейност и иновации (ОВ С 323, 30.12.2006 г., по-специално точки 3.2.1 и 3.2.2 от нея).

⁽³⁾ „Права на достъп“ са правата, които страните взаимно си предоставят, за разлика от лицензиите, които предоставят на трети страни. Те следва да определят кой от партньорите коя част от новите/съществуващите знания може да използва, за какви цели (за изследвания или за използване на резултатите) и при какви условия.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Практики, установени от публичните органи, които улесняват управлението на интелектуалната собственост в дейностите по трансфер на знания от университетите и другите публични научноизследователски организации*Трансферът на знания като стратегическа линия на публичните научноизследователски организации*

1. Трансферът на знания между университетите и индустриалния сектор става постоянен политически и оперативен приоритет за всички органи на дадена държава-членка, финансиращи публична изследователска дейност, както на национално, така и на регионално равнище.
2. Въпросът определено е от компетенциите на едно министерство, което координира инициативите за насърчване на развитието на трансфера на знания с другите министерства.
3. Всяко министерство и всеки регионален административен орган, осъществяващ дейности по трансфер на знания, определя служител, отговорен за постоянния контрол на въздействието. Въпросните служители се събират редовно с цел да обменят информация и да обсъждат начини за подобряване на трансфера на знания.

Политики за управление на интелектуалната собственост

4. Насърчава се правилното управление на интелектуалната собственост, създадена в резултат на публично финансирани дейности. То трябва да следва установените принципи, отчитайки законните интереси на предприятията (например задължения за временно съхраняване на поверителния характер на информацията).
5. Изследователската политика насърчава прибягването до услугите на частния сектор за оказване на помощ при определяне на технологичните нужди и за стимулиране на частните инвестиции за изследванията, освен това благоприятства използването на резултатите от публично финансирани изследвания.

Капацитет и умения по отношение на трансфера на знания

6. Публичните научноизследователски организации и техният персонал разполагат с достатъчни ресурси и стимули, за да се ангажират с дейности по трансфер на знания.
7. Вземат се мерки, за да се осигури на публичните научноизследователски организации обучен персонал (като служители, занимаващи се с трансфер на технологии) и да се улесни назначаването му.
8. Изготвени са серия типови договори, както и помагало за вземане на решения, позволяващо да се избере най-подходящият образец на договор в зависимост от определен брой параметри.
9. Преди установяването на нови механизми за насърчване на трансфера на знания (например схеми за мобилност или финансиране) се провеждат консултации със съответните групи заинтересовани страни, а именно с малките и средните предприятия, с големите предприятия и с публичните научноизследователски организации.
10. Насърчава се съвместното използване на ресурсите на публичните научноизследователски организации на локално и регионално равнище, когато последните не са достигнали критичната маса на разходите за изследвания, която би оправдала съществуването на собствена служба за трансфер на знания или на отговорник за управлението на интелектуалната собственост.
11. Въвеждат се програми в подкрепа на развитието на дружества със свързани дейности, предвиждащи обучение в предприемачество, както и тясно взаимодействие между публичните научноизследователски организации и местните бизнес инкубатори, инвеститори, агенции в помощ на предприятията и др.
12. Предоставя се публично финансиране в подкрепа на трансфера на знания и на ангажмента на предприятията към публичните научноизследователски организации, в това число чрез назначаване на експерти.

Последователност на транснационалното сътрудничество

13. С цел да се насърчи транснационалният трансфер на знания и да се улесни сътрудничеството с представителите на другите държави собственикът на интелектуална собственост, създадена в резултат на публично финансирани изследвания, се определя по ясни правила, като тази информация, заедно с условията за финансиране, които могат да засегнат трансфера на знания, е лесно достъпна. Институционалната собственост, за разлика от режима на „привилегията на професора“, се смята за основен правен режим, ако не е посочено друго, за интелектуалната собственост за публичните научноизследователски организации в повечето държави-членки.
14. При подписването на споразуменията за международно сътрудничество в изследователската дейност редът и условията, отнасящи се до проекти, финансирани едновременно от две държави, предоставят равни права на всички участници, особено по отношение на достъпа до права върху интелектуална собственост и свързаните с тях ограничения за използване.

Разпространение на знания

15. Откритият достъп до рецензирани научни публикации, резултат от публично финансираната изследователска дейност, се прилага от органи, финансиращи публична изследователска дейност.
16. Насърчава се откритият достъп до научни данни в съответствие с Принципите и насоките на ОИСР относно достъпа до научни данни, получени вследствие на публично финансиране, като се отчитат ограниченията, свързани с използването им за търговски цели.
17. Системи за архивиране на резултатите от изследователска дейност (като бази данни, достъпни чрез Интернет) се разработват с помощта на публично финансиране във връзка с инициативите за свободен достъп.

Постоянен контрол върху прилагането

18. Въведени са необходимите механизми за осъществяване на постоянен контрол и анализ на напредъка на дейностите по трансфер на знания, извършвани от националните публични научноизследователски организации, например чрез годишните доклади на отделните публични научноизследователски организации. Посочената информация, заедно с най-добрите практики, също се предоставя на другите държави-членки.
-